

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Bathányi utca Nr. 2

Art coli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurs, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU

AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.

Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMANIA ȘI
STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.

Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Activitatea extraoficială.

Oficiantul de biou s'ăvârșește tehnica oficiului său în cadrele timpului dat. Aici este vorba de o convenție între dătătorul de lucru și între lucrător. Cât și cum muncește atâta și așa i-să plătește. Oficiantul n'are răspunderea pentru soarta dătătorului său de lucru ci numai pentru munca sa. Dacă nu se acopăr interesele dătătorului de lucru cu ale lucrătorului să desfac și fiecare își cearcă pe altă cale promovarea intereselor sale.

Preotul nu este un astfel de oficiant plătit pe oră și pe bucătă de lucru. Timpul lucrului lui este infinit, ziua și noaptea, unde îl cheamă glasul mântuirii sufletelor; iar bucata de lucru este tot ce să i'vește în procesul vieții omenești. Și răspunderea pentru toate acestea o are înaintea lui Dumnezeu. Aceasta este rânduiala preoției dela Dumnezeu și așteptarea oamenilor dela un preot.

Tocmai în universalismul acesta a misiunii pastorale zace mărimea rolului ce l are preotul în viața socială.

Pe Mântuitorul Hristos îl vedem, că învățator, ca doftor al sufletelor și al trupurilor, ca protectorul săracilor, a orfanilor și văduvelor, ca îndreptătorul vieții familiare și publice. Și acest regim universal l'a încredințat bisericii sale învățătoare.

Din firea acestui regim rezultă, ca în înțeles strict luat, nici nu există activitate extra pastorală dat fiind că preotul »cu vreme și fără de vreme« să se îngrijească de bunăstarea vremelnică și vecinică a credincioșilor săi.

Nu este apostol acela, care zice, îmi împlinesc timpul serviciului meu bisericesc, botez, cunun, mărturisesc după tipic, și țin cuvântări depe amvon după îndrumările canonice și apoi vadă fiecare cum să va ferici cu darurile și învățăturile primite dela mine, eu m'am făcut datoria. Cu merindea aceasta sufletească ușor pot rătăci credincioșii în labirintul vieții. Actul oficios nu este scop ci mijloc de mântuire.

Mizeria sufletească și trupească este afară de biserică în viața socială, acolo trebuie să-l învățăm cu exemplul și cu fapta îndreptătoare, ca să adu-

cem însași viața în armonie cu rugăciunile și învățăturile bisericeii.

Mizeriile sufletești și trupești pe cari Mântuitorul Hristos le vindecă cu cuvântul său atotputernic, astăzi își au instituțiunile lor ocrotitoare.

Preotul a hărăzit ocrotirea acelor instituțiuni menite a vindecă prin ajutor comun mizeriile vieții, hărăzite și ele din păcatul strămoșesc.

Preotul este dar îndrumat ca prin instituțiuni umanitare, culturale și economice să-și întărească sufletește și trupește poporul său. Dreptaceea nu numai este dator a participa ca asistent la toată acțiunea umanitară, culturală și economică ci a fi activ în fruntea ei.

Să privim la activitatea pastorală a romano-catolicilor, cum își înteneiază fonduri și fundațiuni de binefacere, societăți pentru înfrumșetarea bisericilor, societăți culturale, asocieri economice. Astfel ajunge clerul la stăpânirea socială ce înfruntă cu succes ispitele la cari sunt expuși credincioșii lor.

Dacă e vorbă să dăm nume acestei activități pastorale atunci n'avem să o numim activitate extraoficială. căci nu cade afară de sfera datorințelor pastorale ci mai bine *misiune externă*, cum este numele ei adevărat.

Dăm aceste indicații pentru conferințele preoțești, chemate să discute esecutiva acestei misiuni externe de care este legată și vaza și bunăstarea socială a preotului. Protopresbiterii vor face bine să încredințeze studiarea acestei afaceri preoților mai instruiți în chestiile sociologice, ca acel studiu să servească de bază la discuțiunile din conferințele viitoare.

Bine înțeles noi nu vrem comercializarea preoției ci ridicarea jitițelor, pentru promovarea umanismului, culturii și a economiei naționale.

Și fiindcă învățătorul confesional servește același ideal pe care îl servește preotul, activitatea acestuia încă nu se poate restringe numai la cadrele orarului oficios, ci trebuie să fie colaboratorul preotului în misiunea lui externă.

Învățătorii de peste munți să ocupă mult cu așa numita activitate extrașcolară și așa învățătorii nostri au înaintea lor cale bătută de pași. Vor fi alte împrejurările la noi, dar desvoltarea activității

extrașcolară să se facă pe baza organizației noastre, în unele privințe mai prielnice decât dincolo de munți, pentru că învățătorul are pe aliatul său natural, pe preot și un popor care înțelege rostul asocierilor umanitare, culturale și economice pentru că vede cu ochii cum înfloresc ele la popoarele conlocuitoare.

Dorința noastră este ca Reuniunile învățăto-rești încă să ia în programul lor de conferințe, chestiunea activității extrașcolară, ca să se lucreze după un program bine determinat.

Socotim că începerea acestei teme în conferințele preoțești ar contribui la lărgirea vederilor de multe ori înguste, ce dominează acele conferințe și ar deschide un mănos teren de activitate pentru preoțimea și învățătorimea noastră. Activitatea aceasta să formeze apoi titlul concret de *binemeritare* atât pentru preot cât și învățător, că aceștia să știe ce trebuie să facă, ca să binemerite acel titlu, acela care are nobila ambițiune de înaintare.

Studiul gramaticii în școlile populare.

În numerii 45 și 46 ai acestui organ a apărut răspunsul d-lui I. Crișan referitor la studiul gramaticii în școlile populare.

O spusese și în rândul trecut cum d-lui Crișan îi place să discute, nu de dragul adevărului, pentru că adică acela să se lămuriască, ci numai de dragul său. Astfel nu ne vom mai mira, pentru ce și în discuția cu d-l g-n de prin coloanele „Reuniunea învățătorilor” referitor la studiul din chestie, dar mai ales în discuția cu mine în acest organ — zic nu ne vom mai mira pentru ce în această discuție d-sa nu-și dă trudă a lumina adevărul din punctul său de vedere, spre folosul obștesc, ci simțește o deosebită plăcere de a se ridică pe sine sus-sus, iar pe noi ceștia ce îndrăznim a ne deschide gura, ca să discutăm cu el, tractându-ne mereu cu epitete de acelea, cari să ne terfelească în praf, ce-l calcă cu picioarele sale până și elevii d-sale de clasa IV și V.

Cine a fost atent la discuția d-lui Crișan cu g-n în organul „Reuniunii învățătorilor” a putut ușor să-l priceapă pe d-l Crișan, și tendința sa de a arată inferioritatea d-lui g-n. Ca și cum i-ar zice: „Ce te ahași tu g-n, de lucruri de acelea, cari nu sunt de capul tău? Căci dacă Francezii și popoarele celea mai culte din apusul Europei și din America nu predau studiul gramaticii după metoda ta, de unde vii tu apoi să și cutezi a zice că aceea ar fi cale mai potrivită? Nu bagi de seamă că ești om prea mărunț pentru aceasta.

Și mai mult decât atât îmi zice d-l Crișan mie, căci am îndrăzneală a da drept lui g-n. Așa după ce mai pe la începutul răspunsului său zice că felul meu de argumentare e inferior d-lui g-n., și mai la vale o spune mai cum se cade că nu-l pot pricepe nici pe d-sa, dar nici ceea ce însu-mi zic, din cauza cunoștințelor gramaticale palide ale mele...

E drept că cel mai ușor lucru, cu care să suprimi pe acela care are vederi deosebite de ale tale e, a-l micșora cu epitetele: că nu înțelege, că e lipsit de pricepere, că n'are nici cunoștințele cele mai elementari, că e mărginit.

În viața de toate zilele obvin cât de des calitative de natura aceasta, și nu odată ni-s'a dat ocaziune să vedem pe omul, asupra căruia sunt îndreptate acelea, trăgându-se la o parte ca să scape de ceva și mai rău. Ai cugetă că asemenea lucruri să rămână aici jos în viața ordinară de pe stradă, piață etc., și nici odată să se poată avânta până și prin discuțiile cu nume literar și științific. Ei, și cu toate acestea iată că nu lipsesc probele cari dovedesc contrarul.

D-l g-n a fost cel dintăiu apostrofat de dl Crișan, căci cutează a susține, în urma experienței sale de 28 de ani în ale dascăliei, și a dovedi că scrierea corectă se poate prea bine învăța cu elevii și numai pe baza părților de vorbire, omintând — pentru simplificare — numirile părților de zicere. Eu sunt al doilea apostrofat, căci am îndrăsnit a da drept d-lui g-n. D-l g-n în curând a și înțales că e dispensat de a mai discuta cu dl Crișan, ceea ce a și spus-o d-sa în numărul cel mai din urmă al revistei „Reuniunea învățătorilor”.

Și natural că nici mie nu-mi rămâne altă cale, decât să tac, urmând exemplul înțelept al d-lui g-n, dacă voesc să nu-mi aud și alte epitete.

Dl Crișan de sigur va lua tăcerea noastră drept înfrângere și capitulare, și se va mândri în sine de victoria strălucită, repurtată asupra noastră. Va aștepta desigur și elogiul, cari iarăși nu vor lipsi, dar se înțelege, numai din partea celor ce pot consimți cu d-sa, și nici decât dela cei ce le place să judece lucrurile mai profund și serios.

Ca să înțeleagă însă dl Crișan, că ceea ce d-sale i-se pare capitulare, e numai ferire din calea celuia, cu care te-ai încumetat a te pune în discuțiune, voui arată încă odată, cât de slabe și fără de nici o valoare sunt argumentele sale și cât de ușoratic e d-sa în aprecierea vederilor și părerilor altora.

Mai la început, se laudă dl Crișan cu felul cum d-sa definează scopul limbei materne în școlile populare, zicând că prin afirmația d-sale: „întăiu vorbire corectă, apoi scriere corectă” n'au loc dubietăți și ezitări, fiindcă nu conține nici un gând ascuns, etc. Da, sună plăcut definiția d-lui Crișan, căci zice: și vorbire corectă și scriere corectă, și etimologie, și sintaxă și mai știe câte. Se înțelege, că o astfel de definiție numai mancă și laconică nu poate fi, scopul fiind arătat în toată întregimea sa. Un defect însă totuș are și această definiție. Și anume tocmai acel defect, căci ne dă scopul limbei materne prea întreg, punându-ne alternativele: ori totul, ori nimica. Cu alte cuvinte trebuie să avem în vedere întreg scopul, pentru ca, dacă nu-l putem realiza în întregime, să nu realizăm din el nimic. Facem totul, pentru ca la adică să ne alegem cu nimica. Până când după definiția laconică și defectuoasă a d-lui g-n, care zice: scriere corectă mai presus de toate — după această definiție ne luăm ca scop un ce mai restrâns, pentru că astfel să-l putem realiza pe deplin. În chipul acesta ne alegem totuș cu ceva, și încă destul de însemnat acel ceva, poate chiar partea cea mai esențială ca să nu zic totul din scopul întreg. Căci ori cât ar dori dl Crișan de a dovedi contrarul, totuș puțința de a scrie corect, deja cuprinde și puțința de a vedea și ști cum trebuie să se vorbiască corect.

Prin urmare, ori cât de defectuoasă apare definiția aceasta din urmă, totuș, meditănd mai neapocupați, vom vedea că are marele avantaj de a restrânge scopul cel mare și mprăștiat al învățământului limbei în școlile populare, făcându-l oarecum mai accesibil pentru noi și puterile noastre.

Puțin mai la vale mă întrebă dl Crișan, dacă aduce subiectul și predicatul mai multă încurcătură în capul băiatului decât verbul și substantivul cu flexiunile sale?

Nu știu întrucât își va fi dat seamă dl Crișan, câtă încurcătură pot aduce în capul elevilor părțile de zicere în propoziții de categoria celorace i-le-am adus eu înainte, și pe cari d-sa le-a și analizat în răspunsul său, și încă silindu-se a nu lăsa să se vadă nici cea mai mică umbră de ezitare și dubietate, de nedumerire asupra felului acelor părți. Atâta însă va trebui să concedă și dl Crișan, că adecă da, aduce încurcătură în capul elevului și părțile de zicere.

Și va concede dl Crișan mai încolo și aceea, că deoparte părțile de zicere, iar de altă parte părțile de cuvânt cu flexiunea lor, aceste două la oaltă la tot cazul vor produce în capul elevului mai multă încurcătură decât una singură dintre ele, oricare ar fi aceea. Pentru ce deci, dacă ne putem alege bine scopul și omițând una dintre ele, — pentru ce să nu omitem aceea, fără care putem să fim? Ori numai de dragul definiției scopului gramaticii, pentru-ca adecă aceea să nu ajungă a fi laconică? Dar e aceasta un lucru atât de simplu, încât numai acela nu-l poate înțelege, că așa trebuie făcut, care nu vrea.

Trebuie deci, ca dl Crișan, în loc să-și fie epuizat timpul cel scump și forța, punând în cumpăna aprecierii sale felul meu de argumentare, spre a-l arăta cât de inferior e acela chiar și față de g—n, dar încă față de a-l d-sale — zic în loc de aceasta, trebuie să se ocupe mai temeinic cu adevărul ce-l argumentez eu, spre a afla că acela de fapt sustă ori ba, ca astfel, dacă acela sustă, să țină cont de el. Ceeace a făcut dl Crișan, e un lucru fără de nici o valoare. Căci aprecierea sa, e special numai a sa. Și ca atare, la nici un caz nu poate să fie desăvârșită. Cumpăna sa deci nu e sfânta scriptură. Până când dacă căută să se convingă de statornicia adevărului ce argumentez, atunci la tot cazul discuția d-sale apucă calea cea sănătoasă, carea duce la folosul obștesc.

Și mai la vale, dl Crișan se ocupă cu aducerea de dovezi pipaibile spre a arăta, că fără de subiect, predicat, atribut etc., elevul nu va putea ști să scrie corect, nici să vorbească.

Mai întâi arată, — ceeace a arătat de altminterlea în atâtea rânduri — că d. e. la folosirea virgulei, fără părțile de zicere nu poți enunța o singură regulă pentru toate cazurile ce obvin; așa, că elevului trebuie să-i spuni pentru substantive o regulă, pentru adevective altă regulă, pentru verbe, etc. Aci voi observă numai atât, că dacă prin omiterea numirii părților de zicere ești silit să precizezi regula pentru fiecare parte de cuvânt, din cauză că după zisa d-lui Crișan nu o poți generaliza pe acea regulă, apoi nici cu ajutorul părților de zicere nu poți scăpa de trebuința de a preciza regula pentru fiecare parte de zicere — dacă voești să nu rămâni neînțeles de elevi. Așa vei preciza regula pentru subiect, zicând, că dacă vin după oaltă mai multe subiecte, între ele se pune virgula; tot așa și pentru predicat, atribut, complement etc. Plane la complemente, regula: „dacă vin după oaltă mai multe complemente de același fel, se pune virgula”, — aceasta trebuie s'o precizezi zicând, că dacă vin după oaltă mai multe obiecte directe, se pune virgula, dacă obvin mai multe determinațiuni de loc, se pune între ele virgula; dacă obvin mai multe de timp, mod etc. Va să zică iată că și regula generală a dlui Crișan, trebuie divizată, mai bine zis precizată sau explicată — dacă voiești să nu rămâni neînțeles

leasă de elevi, și deci neaplicabilă la cazuri practice — cu alte atâtea reguli, al căror număr nu știu zău dacă va fi cu mult mai mic decât acela al regulilor pentru substantive, adevective etc.

În rezumat, chiar orbit de razele pătrunzătoare ale vastei sale științe în ale limbei, dl Crișan încă ar putea să vadă, că ajungerea scopului nu stă în a putea generaliza regulile, ci întru a le putea aplica la orice caz. Prin urmare regulile mele — după zisa d-sale — nu dau de mai nici chiar atunci, când nu se pot generaliza într'una singură, nu, cât timp elevul le poate pricepe cu ușurință, și aplică la scriere. Și apoi adevăratul merit al acestor reguli stă în aceea, că am ușurat și curățit calea de încurcătură în care cădem, când e să ne pronunțăm asupra unor părți de zicere, despre cari nici gramaticii cei mai mari nu se pot pronunța cu promptitudine, ce ar putea explica ifosul, cu care dl Crișan își dă verdictul asupra lor (acelor părți de zicere).

Dl Crișan continuă a 'mi dovedi imposibilitatea de a ști scrie elevii fără de ajutorul părților de zicere, aducându-mi ca probă zicerea, luată de altcum din textul meu, carea sună astfel: „Să-mi spună dl C., că dacă elevul nu învață subiect, predicat, atribut, complement drept, nedrept, determinațiune circumstanțială de loc, timp etc., nu va ști să scrie corect...” — punându-mi întrebarea: „Cum se potrivește regula la cuvintele: *circumstanțială, de loc și drept*, căci sunt cu totul deosebite de celea, lângă cari se află așezate în zicere?” Mărturisesc sincer, că nu-l înțeleg ce vrea să întrebe. Dau numai cu socoteală, că dl Crișan vrea să mă întrebe, cum voi spune elevilor, după regulile mele, că deși după cuvântul *drept* sau *nedrept* vine cuvântul determinațiune, totuși între aceste două se pune virgula, cu toate că *nedrept* e un fel de cuvânt, iar *determinațiune* e altfel de cuvânt? Dacă aceasta vrea să mă întrebe, atunci îi voi răspunde, că fac și eu, cum face d-sa când cu ajutorul părților de zicere explică acest lucru. D-sa de sigur va zice elevilor: „băgați de seamă, că venind după oaltă mai multe obiecte, se poate întâmpla și aceea, ca unele dintre ele, sau poate chiar toate, să aibă lângă sine și atribut; atunci iarăși trebuie pus virgula, cu toate că al doilea subiect nu urmează după primul subiect, ci numai după atributul acestuia!” Asemenea le voi zice și eu: „Băgați de seamă, elevilor, că venind după oaltă mai multe substantive tot în același caz, se poate întâmpla și aceea, că unele dintre acele substantive, ori poate chiar toate, să aibă fiecare lângă ele și un adevectiv, atunci iarăși se pune între ele (adecă între substantive) virgula, cu toate că substantivul al doilea nu urmează de loc după primul, ci numai după adevectivul aceluia”. Îl voi lumina adecă, că substantivul cu adevectivul său la oaltă trebuie privit ca și când ar fi numai substantivul singur, întocmai precum dl Crișan îl va lumina, că subiectul cu atributul său la oaltă trebuie privit iarăși ca și când ar fi numai subiectul singur.

Va să zică nici în punctul acesta, cu nimica nu e mai avantajoasă procedura dlui Crișan, decât cea a dlui g—n, pe care prefer și eu a o accepta.

Vine apoi dl Crișan cu o formulă originală în felul ei, de zicere, la care — după zisa d-sale — nu e chip de a aplica regula mea. — „Cum vei aplica regula d-tală la zicerea: *Negru, departe, prin, iar și or sunt cuvinte?* — mă întrebă dl Crișan. Foarte bine! Trebuie numai să-și pună mâna la ochi, să mai domolească puternicile raze orbitoare ale cunoștinței sale enorme de limbă, ca astfel să poată vedea și d-sa,

că în zicerea formulată de d-sa, carea de și așa nu obvine în vorbirea naturală — să poată vedea, zic, că în aceea rolul firesc al diferitelor cuvinte le este răpit și înlocuit cu rolul substantivului. În formula sa de zicerea, *of* bunăoară, nu mai are rolul de interjecțiune; nici departe, nu are rolul de adverb de loc. Tot astfel și cu celelalte cuvinte din acea zicere. *Toate au rolul substantivelor în cazul nominativ, și ca atari, între ele trebuie pusă virgula.* Tocmai cum e și cu părțile de zicere; rolul firesc de determinațiune circumstanțială de loc al lui *departe*, îi este luat, dându-i-se rolul subiectului. Așa cu *negru*, iar, *of* etc. Așa dar bine să ne înțelegem cu dl Crișan: punem virgula între *negru*, *departe*, *prin*, iar și *of*, nu pentru că din firea lor ar fi acestea subiecte, ci fiindcă le-am dat rolul de subiect; tot așa după regula mea: punem virgula între aceste cuvinte, nu pentru că ar fi să fie din firea lor tot atâtea suastantive în cazul nominativ, ci fiindcă tuturora le-am dat noi rolul — care de altminterlea nu e propriu lor — de substantiv în cazul nominativ.

(Va urmă).

Apel.

Una dintre problemele cele mai vitale, pentru viitorul nostru ca popor trainic, este în prima linie, problema educației tineretului.

Toți ne plângem că o mulțime nenumărată de copii n'au creștere bună, în special fetele sunt fără nici un rost și nu bine pregătite pentru o viață cinstită adevăr cu atât mai dureros, când vedem multe dela etatea de 11—12 ani rătăcite pe căi de necinste.

Soarta bietelor fete este expusă la toate primejdiile și totuși organismul nostru social nu le oferă un adăpost, un sfat în timpuri de ispită. De aceea nu putem îndestul laudă pătrunderea adânc cugetătoare a Doamnelor cu dor pentru binele neamului, cari au înființat în capitală instituția „Căminul cultural“.

În această școală, pe lângă o pregătire gospodărească, fetele primesc o instrucție și o educație înțeleaptă așa încât să-și poată câștiga existența prin muncă cinstită și să devină soții și mame destoinice în datoriile lor.

De doi ani urmărim cu cel mai viu interes activitatea acestei instituții și admirăm frumoasele rezultate ce le dă, prin deprinderea copilelor la spirit de ordine, muncă, igienă, simplitate și economie.

La începutul acestui an școlar din 44 fete înscrise 27 au depus concurs pentru burse interne, și 21 au obținut note satisfăcătoare. Unele din acestea sunt orfane de tot, altele cu părinți, dar lipsiți cu totul de mijloace.

„Căminul cultural“ nu dispune însă decât de 6 burse de interne, și ce s'ar face mai multe din aceste copile, dacă n'ar fi sprijinite la timp, acum când firea lor curată și nevinovată n'are alt dor decât a munci și a rămâne pururea cinstitute?

Cele mai multe s'ar duce în ateliere și e știut că tocmai aci adesea e primul povârniș al căderii lor!

Nu putem zice că la noi societatea e lipsită de milă; se face încă prea multă caritate. Nu este însă destul să le dăruim rochii și încălțăminte la Crăciun și la Paști, ci să le dăm mijloace să învețe, spre a-și câștiga cele de trebuință: *acesta este ajutor deplin!*

Scopul „Căminului cultural“ este mare ne dovedește înalta înțelepciune a Doamnelor patronese, cari ca niște mame devotate, stăruiesc prin educația fetelor să vindece multe rele sociale; de aceea, mișcați în

sulț de cele ce am văzut, nu ne-am oprit numai la a admira munca și sacrificiile depuse, ci ne-am grăbit să colaborăm la realizarea scopului cel mare al acestei instituții.

Membrii *donatori* plătesc burse fie pentru eleve interne, câte 300 lei, fie pentru acelea semi-interne câte 100 lei anual, sau o sumă mai mare pentru totdeauna. Membrii *activi* plătesc 12 lei anual, iar *adrenții* cel puțin 2 lei. Se primesc ajutoare și în natură spre a se înlesni hrana la cât mai multe copile lipsite de mijloace.

Facem un apel călduros la toate doamnele generoase, la autorități, la toate societățile culturale, la instituțiunile financiare, la societățile de asigurare, la marii proprietari, marii industriași și comercianți, la marii fabricanți, la toți oamenii de inimă, să se înscrie ca membri la „Căminul cultural“, și cu cuvântul și cu fapta să întărească viața acestei instituții care pe lângă școală va mai înființa un *sfat de mame*, un *cerc cultural* și un *adăpost-cantină* pentru fetele singure. Pe lângă sprijinul ce veți da acum, Vă rugăm să bine voiți a prevedea în bugetul D-voastră un ajutor anual pentru aceasta instituție umanitară și culturală.

Se vor face regulat dări de seamă prin ziare, de toate înscrierile și ajutoarele primite, iar în Noemvrie va avea loc o adunare generală, când se va constitui un sfat de oameni de acțiune, și ne vom constătui cum să se poată feri copilele de ispitele rele, cum să le îmbunătățim condițiunile de trai și de muncă și cum să se deștepte conștiința generală pentru ideea mare a protecțiunii fetelor — *Mamele de mâine*.

Înscrierile de membri, cotizațiile și ajutoarele se vor trimite la direcțiunea „Căminului cultural“, în strada Dorului 4, București.

Athanasie Mitropolit Primat

Dr. C. Istrati

Grigore Alexandrescu

Jean Luca Niculescu

O carte bună.

Poporul recurge în toate năcazurile sale la sfatul și ajutorul preotului și învățătorului. Este un interes iminent al nostru ca să menținem încrederea aceasta în sfatul și ajutorul conducătorilor firești ai poporului nostru, căci aceasta ne face adevărați părinți ai poporului.

Îndeosebi este chemat preotul și învățătorul să cunoască boalele ca să poată da primul sfat și ajutor bolnavilor. Doctorul Vasilie Bianu din Buzău a a dat în mâna preotului și a învățătorului un tezaur de cunoștințe prin cartea sa intitulată:

„Doctorul de casă sau Dicționarul Sănătății, împodobit cu 315 chipuri și vorbind despre: Structura și funcțiunile organelor omului, medicina uzuală și de urgență, tot felul de boale, accidente, otrăviri, asfixii, epidemii, contagiuni, microbi, nervoze, ipnotism, medicamente, plante medicinale, pansamente, igiena generală alimente și beuturi, locuințe, îmbrăcăminte, igiena preventivă, igiena etăților și profesiunilor, igiena curativă, igiena simțurilor, igiena orașelor și satelor, ape minerale, băi, electricitate, exercițiu, gimnastică, etc... de Doctorul Vasilie Bianu, medic primar al spitalului I. C. Brătianu din Buzău, comandor al ordinului „Coroana României“ medic major în rezervă. Buzău. Imprimeria Al. Georgescu, fondată la anul 1873. 1910.“

Pretul 14 coroane.

În prefață autorul zice: „Lipsa unui *dictionar al sănătății*, scris în limba noastră și pe înțelesul tuturor este foarte mult simțită. Pentru împlinirea acestei lipse am scris această carte, întocmită astfel, ca să poată servi în același timp și ca *doctor de casă* pentru oricare familie. Pentru aceasta nu înțelegem că acest *dictionar* să înlocuiască pe adevăratul doctor în căutarea boalelor, ci numai să-l suplinească în lipsă și să-i completeze instrucțiunile date de mulțori în grabă și în mod incomplet. Afară de aceasta, având acest *dictionar* la îndemână, ori și cine îl poate consulta pentru toate trebuințele vieții, dela naștere și până la cele mai adânci bătrânețe, găsind în el sfaturi bune și foloșoare pentru toate, scrise lămurit și pe scurt.

Încercările făcute până astăzi în literatura noastră medicală cu scopul de a răspândi în public învățămintele practice ale medicinei și igienei n'au reușit din mai multe puncte de vedere. Unele au fost scrise într-o limbă grea de priceput pentru mulțimea cetitorilor, altele au fost rău împărțite și aranjate pentru a putea fi consultate cu ușurință. Din această cauză ne-am hotărât a da acestui nou *doctor de casă* forma de *dictionar*, ca fiind cea mai practică și mai înleznicioasă pentru ori care cetitor.

În acest *dictionar* ne-am ocupat aproape de toate științele medicale cari formează un *tot* ale cărui părți să completează unele pe altele. Am dat însă preferință *medicinei* propriu zise și mai cu seamă *igienii*, arătând cum să vindecă o boală și mai ales cum trebuie să se preîntâmpine, ceeace este mai practic, având în vedere că este cu mult mai ușor a ocoli boala decât a o vindeca. Astfel cetitorul va găsi în această carte toate regulile, cari trebuie să le urmeze pentruca să întrețină și chiar se îmbunătățească funcționarea corpului său: regulile arătate destul de amănunțit și cu aplicațiuni atât la omul sănătos cât și la cel bolnav, cu schimbările poruncite de etate, de sex, de profesiune, etc..

Fiecare va putea învăța din această carte cum trebuie să se hrănească, să se îmbrace, în ce case să locuiască și cum trebuie să-și întrețină locuința s'o încălzească, s'o ilumineze, s'o aerizeze; el va mai afla cari sunt exercițiile cu cari trebuie să se îndeletnicească, cum și când trebuie să facă băi, duși și alte feluri de hidroterapie, etc. cari toate au de scop a întreține și prelungi cât se poate mai mult firul vieții omenestii. În cazurile de boală și de accidente, cetitorul va găsi iarăș sfaturi pe cât să poate de practice și la îndemâna tuturor pentru tot ce trebuie și poate să facă până la venirea doctorului. Pentru a se convinge despre toate acestea și mai ales pentru a-l consulta mai cu ușurință, recomandăm cetitorului ca să răsfoiască acest *dictionar* în orele mai libere și dacă are răbdare să-l citească pe încetul din scoartă în scoartă și îl încredințăm că multe lucruri bune va afla și va învăța, câștigându-și în același timp un bun tovarăș de ajutor la orice trebuință va avea.

Pentru a ajuta înțelegerea și mai ușoară a unor articole am intercalat în text 315 figuri, cele mai multe luate din *dictionarul lui Galtier* și lucrute cu toată îngrijirea în atelierele Sococ din București.

Nu știm, dacă am reușit în încercarea noastră de a da fiecărei familii un *bun doctor de casă*, dar ceeace putem s'o spunem este că dorința noastră intimă este nu aceea a câștigului material, care la noi toată lumea o știe, este cele mai de multe ori nul, ci aceea de a fi folositor semenilor nostri și în special poporului nostru românesc prin acest *dictionar al sănătății*, căruia i-am consacrat toate clipele noastre libere în timp de cinci ani.

Terminând facem urale tuturor cetitorilor nostri, ca ori de câte ori vor consulta acest nou *doctor de casă* să găsească sfatul dorit, fie pentru a-și îmbunătăți starea sănătății, fie pentru a-și alina suferințele!.

Colecta eparhiei Aradului pentru nefericiții din comitatul Caraș-Severin*)

Pocola 10·20 cor., Margine 15 cor., Gurbiediu 15·60 cor., Chisorosiu 90 fil., Giula m. 21 cor., Cuvin 19·80 cor., Cerneteaz 71·90 cor., Prăjești-Domeni 36·76 cor., Luguzău 7·25 cor., Pojoga 10 cor., Șeghiște 10 cor., Calacea 22 cor., Chișoda 4 cor., Temes-Monostor 66·20 cor., Crokna 19·70 cor., T. Saagh 50 cor., Roit 73·60 cor., Dieci 13·10 cor., Ménes 33·80 cor., Ghiroc 61·36 cor., Lugașul inf. 6·40 cor., Margitfalva 20 cor., Fönlak 11·50 cor., Chelmac 106·50 cor., Cuied 14·10 cor., Bodrog 200 cor., Hodoni 93·10 cor., Nádas 6·72 cor., Pesac 80 cor., Belotinț 12·72 cor., Lalasinț 6·30 cor., Petriș 14·40 cor., Czella 12·28 cor., Facset 14·88 cor., Birchiș 94·26 cor., Mosnicza 33·26 cor., Dobrest 10 cor., P. Susag 16·20 cor., Ch. Apateu 16 cor., Iánosda 35 cor., Szoldobăgy 22·40 cor., Csontaháza 8 cor.,

Alcoolismul.

Lupta contra alcoolului și Ordinul Bunilor Templieri.

(I. O. G. T.)

(Urmare.)

Doamnelor și Domnilor! Auzind cele zise Vă întrebare omenimea dușman mai amaric, ca aceea otravă gădălitore, cântată și preamărită de poieții timpului? Nu! și de o sută de ori nu! El este diavolul care nu să îndestulește cu înghițirea unor indivizi, ci stărpește neamuri și popoare întregi, precum a și dovedit-o această extirpind popoarele străbune ale Africei, Australiei și Americii: Cu dinții săi otrăvitori nu numai tulpina o roade, ci roade fără milă mușchii, carnea, oasele și creerii odraslelor tinere. Pentru păcatele unuia sbiciește din neam în neam până la ultimul reprezentant al neamului omenesc.

Dar lumea s'a trezit! Suspinele, lacrimile și văiețele de durere a celor loviți de biciul alcoolului a produs vibrare în inima unor oameni umani, cari bine înarmându-se cheamă la război toată suflarea omenescă fără deosebire de neam, limbă, și lege în contra alcoolului, în contra boalei sale de a bea! Glasul acestor oameni au ajuns și la noi! Am înțales graiul lor, productul sănătos al creerilor lor l'am adoptat de al nostru astfel, că azi mulțămită înființătorilor și la noi în Ungaria s'au înrolat în șirul celor lupțători indivizi și societăți.

Dintre societățile acestea locul prim îl ocupă societatea numită „Ordinul Bunilor Templieri“ (International Order of Good Templars). Acest ord a fost întemeiat în anul 1852 de un american cu numele Coon din New-Jork. Ordinul întemeiat de el azi are aproape 1 milion de membri. Azi în fruntea societății stau cei mai renumiți bărbați din cele cinci con-

tinente, cari fără nici un interes egoist, curat numai pentru salvarea și pregătirea unui teren mai bun, mai sănătos pentru omenime, săvârșește munca aceasta uriașă și obositoare. Glasul lor vestește tuturor popoarelor rezultatul experiențelor lor de zeci de ani. Ordinul Bunilor Templieri e răspândit pe întreaga suprafață a Pământului, e cunoscut în toată lumea civilizată. Membri acestui Ordin sunt înrolați dintre toate neamurile lumii. Ei sunt adevărați apostoli ai binelui, obștesc în lumea aceasta coruptă și egoistă. Ei înțeleg starea omenimei în prezent schițându-și tristul viitor. Aceștia aduc jertfe peste jertfe pentru desrobirea neamului omenesc din cătușele deja foarte stricte ale beției. Și care-i arma principală a Templierilor?....

Abstinența !!

Abstinența este terenul cel mai potrivit și mai sigur contra alcoolismului. În viața Good Templar-ii pot avea orice ocupațiune cinstită, pot fi de orice confesiune, pot avea orice convingere politică. Societățile lor se numesc loje, ședințele cărora sunt secrete și publice. Ședințele secrete au sedus pe mulți din societatea mare făcând să confunde Templierii cu Francmasonii. Iată ce scriu dnii Dr Izidor Marcu și Ștefan Roșianu la pag. 116 al opului lor intitulat „Alcoolismul” despre Ord. B. T. Mare influență pentru propagarea cumpătului și a abstenenței desvoaltă ordul numit „Good Templar”. Durere numai, că ordul acesta când voiește și lucră, ca să stirpeze răul, să îndrepte moravurile, atunci propovăduiește pe față și stirpirea credinții din inimile oamenilor. Ordul acesta francmason și-a început activitatea în New-York” etc. Mai departe zice; „De acest ord am putea zice se țin și toate sectele baptiste.” Poftim logică! Odată e ordin francmason, adică B. T. sunt anti-religionari, de altă dată formează o parte din sectele baptiste, adică sunt religioși.

Doamnelor și Domnilor !!

Bunii Templieri nu sunt nici francmasoni, nici clericali, nu sunt anarchiști, nici socialiști, ei sunt pionerii unei mișcări, ce tinde la regenerarea omenimei prin propovăduirea „abstinenței” dela cele alcoolice.

Cele zise de dl. Marcu și Roșian le combat cu următoarele orduri din opul marelui învățat A. Forel „Ordinul Bunilor Templieri. pag. 11. „Deviza ordinului: *Credința, Speranța și Iubirea. El crede în Dumnezeu și menirea socială, căreia îi făgăduiește statornicie speră cu tărie să-și ajungă ținta și să măntuiască omenirea de jugul alcoolului și de al altor otrăvuri sociale; iubirea socială, iubirea aproapelui, altruismul, sunt temelii însăși a pornirii și a operii sale.*”

În ce privește secretul ordinului, zice Forel în opul mai înainte amintit: „Secretul nu privește decât oarecari, formalități, oarecari semne de renunțare în desbaterile ședințelor lojei.

El servește să strângă legăturile de familie, ce formează fiecare loja, să mărească și simțământul de solidaritate al membrilor, să întărească caracterul și simțământul datoriei, să învețe membri să nu flecarească, să nu uite, să nu tradeze sfânta sarcină pentru care s'au legat. Noi n'avem nici un scop ascuns, o afirmăm aci cu tărie, pe cinstea noastră !!

Lojile ordinului sunt inferioare, districtuale supuse lojei mari, care e una în fiecare stat. Aceasta dimpreună cu celelalte logi mari din lume sunt supuse logii univerzale, care e unica în toată lumea. Astfel membrii lojelor din lumea întreagă sunt „frați de idei” având un scop comun.

Ședințele logelor inferioare și districtuale se țin la un timp hotărît, loja mare își ține ședința odată la an în diferite orașe ale țării, iar cea universală odată în trei ani. Ședințele aceste țin 8—10 zile și au loc când pe un punct al globului, când pe altul. O. B. T. azi dispune de 269 loji, cari astfel sunt dislocate: Elveția are 140, Germania 74, Ungaria 24, Austria 10, Franța și Belgia 8, România 6, statele Unite 4, Turcia 4, Serbia 3, Bulgaria 1 și Italia 1. În Ungaria Români au înființat o lojă la Sibiiu botezându-o cu numele marelui regenerator al bisericii noastre Andrei b. de Șaguna. Puțină ispravă la un popor de 3 mil., dar totuși e ceva, căci baza mișcării e depusă.

Afară de Ordinul Bunilor Templieri, mai sunt și alte societăți cu alte devize, cari luptă umăr la umăr în contra datinei absurde și stricăcioasă de a bea.

Doamnelor și Domnilor !! După cele expusă până aici permiteți-mi să ilustrez starea noastră în ceia ce privește alcoolismul.

(Va urma)

CRONICA.

Aviz candidaților de învățatori. Examenele corectoare de calificațiune învățătorească, se vor ține la institutul pedagogic din Arad, în 8/21 decembrie a. c. Cei interesați să se însinue imediat pe calea Venerabilului Consistor din Arad, adresând la petiit toate testimoniile anterioare de studiu pregătit și pedagogic precum și atestate de serviciu dacă au fost în serviciu și extras de bolez. Cei ce nu vor avea în ordine actele nu vor fi admiși la examen.

Inspecțiune școlară. Dl comisar ministerial Dr. Iosif Siegescu a inspecționat Luni, Marți și Miercuri institutul pedagogic din Arad. Dl comisar a rămas mulțumit de progresul constant ce-l face institutul ped. din Arad.

Pentru orientare dlor învățatori! Înaltul minister cu ordinul de sub Nr. 86047/1909 mi-a impus să suscep în cursul meu de limba română și note biografice de ale scrietorilor maghiari. Ne obținând eu permisiunea ven. noastre autorități, n'am putut satisface ordinului ministerial și astfel s'a dat opreliștea pentru ediția VI a cursului meu de limba română. Constrâns fiind, am tipărit ediția VII cum mi-s'a impus și astfel aceia și celelalte ediții se pot folosi. Eu încă am sacrificat ediții întregi din istoria Ungariei. Caransebeș 16/29 noemvrie 1910 Iulia Vuia.

Szabó György. Cercetarea în chestia defraudantului fost învățator Szabó György a descoperit până acum 50.000 cor. defraudate. Plata ca la un solgăbirău și totuși defraudează încă 50.000 cor. Vorba aceea mâncând vine apetitul.

Urmările necredinții și ale necinstirii căsătoriei au început a se arăta în Franța, într'un mod, care trebuie să inspire mari îngrijorări pentru viitorul poporului francez. Un ziar („Journal officiel”) publică un raport despre mișcarea populației în prima jumătate a anului 1909, din care raport reținem următoarele date statistice: În acel period de timp s'au întâmplat cu 6201 mai puține căsătorii, iar cu 543 mai multe divorțuri, decât în acelaș restimp al anului precedent (1908). Numărul nașterilor s'a redus dela 411.402 la 398.710, iar casurile de moarte au sporit cu 25.010. Deci popu-

lația Franței a scăzut dela 1 ianuarie până la 30 iunie a. 1909 cu 28,203. Ziarul, din care luăm aceste date, face un apel către toți prietenii poporului să desvoalte o cât mai intensivă activitate moralizatoare spre a împedea decadența. Experiențele triste ce s'au făcut în Franța cu necredința, pot servi și pentru noi ca un îndemn spre a întei munca de educație a poporului nostru în credință și religiozitate.

Care-i rostul inelului de logodnă. — Se știe că din căsătoria prin răpire s'a dezvoltat cea prin cumpărarea miresei. Dealtcum și cea dintâi, mai adeseori, ajungea tot la împăcare și la plată pentru femeia răpită. Inelul e arvuna prețului miresei care la început să dădea tatălui, iar mai pe urmă fetei. Prețul se plătea în ziua nunței. Schimbul de inele s'a introdus mult mai târziu, când nu ce mai știa se însemnă inelul pe care bărbatul îl dădea fetei, miresei.

Mormintele regilor din Iudeea. — Mai mulți Engleji au făcut săpături lângă acea parte a Ierusalimului ce se numește „Dealul lui David“. Aci au dat peste un tunel necunoscut și săpând două puțuri au găsit mormântul lui David și al regilor Iudeii împreună cu comorile lor. Să crede că continuând săpăturile să vor găsi și vasele sante din timpul lui Solomon, Zorobabel și Irod.

Descoperiri. — Alois Musil a descoperit că granița nordică a Arabiei are a se socoti cu 70 km. mai la nord ca până acum. El a aflat calea pe care Israilitenii au eșit din Egipt, a dovedit că Sinai de azi nu e identic cu cel din Biblie, a găsit patria lui Iob, locul unde s'a născut s. Ilarion și schitul acestuia; a dat peste biserici și reședințe de episcopi creștini necunoscute până acum, a aflat castele și palate ale cruciaților. Apoi a aflat calea romană dela Damasc la Palmira și Marea Roșie. În urmă a aflat ce erau altarele și locurile de jertfă ce să amintesc în Biblie și a putut lămuri unele simboale privitoare la Dumnezeu, precum și rostul templelor și foșoarelor. Musil a adunat bogat material despre obiceiurile la punerea numelui, la dreptul de asil, răzbunarea de sânge și la sântenia pământului.

Din Ierusalim. — Un mare număr de turiști americani, însoțiți de un cavaz (agent de poliție), au vizitat zilele trecute moscheea Omar din Ierusalim. Un pelerin mohamedan din Afganistan tocmai își făcea rugăciunea, când turiștii intrau în moschee. Indignat la culme de vorbele grăite cu glas tare ale ghiaurilor, cari căleau cu încălțămintele lor în locașul sfânt. — ba unii dintr'înșii își dregeau aparatele fotografice, — mohamedanul s'a luat la ceartă cu cavazul și cu turiștii, a scos un revolver și a tras patru focuri. Două dame au fost grav rănite și duse la spital. Făptuitorul a fost arestat și a răspuns judecătorului, că n'a făcut altceva decât a pedepsit pe cei ce au pângărit un lăcaș sfânt.

Potopul (diluviul). — Hermann Hilprecht, profesor de filologie comparativă a limbilor semite dela universitatea din Pennsylvania, publică în traducere o mulțime de date istorice din antichitatea îndepărtată, aflate pe niște table de pământ arse, în biblioteca bisericeii din Nippur în Babylonia. Datele sunt scrise cu litere cuneată, adică în formă de cuie. În scrisorile acestea se cuprind date și despre potop. După Hilprecht, ele ar dată din anii 2100 a. Chr. și cuprinsul lor ar cvadră întocmai cu datele din biblie referitoare la evenimentele imediat dinainte de potop. Anume, s'ar prezice în ele potopul, deși timpul lui nu se determină hotărît, și ceea ce e mai interesant, s'ar indica și

edificarea unei corăbii mari, în care ar scăpa o mulțime de oameni și animale. Pe baza datelor biblice, arheologii au pus potopul ca întâmplat la a. 2348 a. Chr. Astfel după Hilprecht, carele în America se bucură de mare autoritate științifică, potopul s'ar fi întâmplat cu cel puțin 248 ani mai târziu, decât cum se crede în general după combinațiunile din biblie. — Fie ori care socoteală mai mult ori mai puțin greșită, pentru creștinii adevărați e o nouă satisfacție, când și arheologia tot mai mult probează adevăritatea celor cuprinse în sf. scriptură atât de mult atacată din partea celor necredincioși.

Reforma calendarului gregorian. — În Berlin s'a ținut zilele acestea o adunare, care a hotărît să se adreseze guvernului german și să ceară, ca începând cu anul viitor 1911 să se fixeze sărbătoarea Paștilor, și să se introducă un calendar normal statornic. Și adică: se propune ca sărbătoarea Paștilor, care de obicei cade în restimpul dintre 22 martie și 24 april, să se țină totdeauna în prima duminică după 4 april. Anul să fie împărțit în patru părți egale de câte 91 zile, iar ziua a 365, ce mai rămâne, să fie socotită separat ca ziua de anul nou.

Omul străvechiu. — Richard Lull, profesor universitar și celebru paleontolog, a construit pentru muzeul din Nev-haven (Connecticut) unul dintre cele două schelete, aflate în peștera dela Spy, aproape de Namurul Belgiei. Scheletele acestea sunt un tip al omului străvechiu, care a trăit înainte cu vre-o 200 de mii de ani. Numitul profesor a modelat scheletul în mărime naturală, din lut. Omul dela Spy, homo primigenius, este înalt de un metru și 60 de centimetri, are brațe și picioare extraordinar de bine dezvoltate trunchiul asemenea herculean. Părerea lui Lull este, că acest strămoș al nostru a fost un mare vânător, care s'a nutrit numai cu carne, ca și indianii din America nordică. A locuit în peșteri, dar cunoștea întrebuintarea focului. Urmașii săi direcți ar putea fi sălbaticii din Australia de astăzi.

Cuvântul din urmă. — X se făli mult cu religiunea lui, adică el face bine tuturor oamenilor și mai departe nu are nici o grijă. La aceasta îi răspunde Y: Faci foarte bine, dar uite, noi știm că Mântuitorul Christos a zis, că întâia poruncă este a iubi pe Domnul Dumnezeu, apoi a adăogat, să iubești pe aproapele ca însuși pe tine, spunând totodată, că în aceste două se cuprind legea dumnezească. Acuma, urmează Y, dacă d-ta faci numai porunca a doua, apoi lași jumătate afară, deci religiunea d-tale nu poate fi bună, căci ea nu are temelie. Prin urmare, religiune adevărată vei avea d-ta numai dacă iubești pe Dumnezeu și faci bine aproapei.

Cronică bibliografică.

A apărut: *Istoria biblică* de Pr. D. Voniga ed. II. Prețul 50 fil. Se află de vânzare la Librăria diecezană din Arad precum și la toate librăriile din țară.

Concurse.

Prin penzionarea învățătoarei Iuliana Plașa, postul învățătoresc dela școala de fete confesională gr. ort. rom. din Sâmbăteni protopresbiteratul Aradului, devenind vacant, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salar fundamental 1000 cor. în bani gata, plătit în rate trei lunare și cvinvenalele prescise în lege după anii de serviciu prestați în aceasta comună. 2. Locuință cu 2 odăi culină și toate cele aparținătoare în edificiul bisericesc precum și grădina de legume. 3. Pentru încălzirea salei de învățământ după trebuință până la trei stângini de lemne. 4. Pentru curatorat 24 coroane. 5. Pentru scripturistică 10 cor. 6. Pentru participare la conferințele și adunări generale învățărești. 20 cor.

La acest post pot concura numai învățători bărbați, cari pe lângă diploma învățătorescă cu calcul general distins ori bun, testimoniu despre absolvirea clasei a IV gimnazială reală ori civilă și atestat despre serviciul prestat până aci, vor produce și atestat că sunt în stare a instrui și conduce cor vocal după note, pentru care alegându-l va primi remunerațiune separată anualminte una sută coroane.

Alegându-l învățător pentru scopul espus mai sus și fără a putea reflecta la alta remunerațiune îndatorat a implini sarcina cantorală în duminică și sărbători precum și la alte ocazii date având a instrui elevii respective elevele în cântările rituale, și a conduce școala de repetiție ori cu elevii ori cu elevele.

Recursele ajustate cu documentele originale adresate com. par. din Sâmbăteni sunt a se înainta în termenul concursual la oficiul protopopesc gr. or. rom. al Aradului, având recurenții a se prezenta în cutare duminică ori sărbătoare în sfta biserică din Sâmbăteni pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința com. par. din Sâmbăteni ținută la 7/20 noemvrie 1910.

Fabriciu Manuilă
președinte com. par.

Petru Lupas
notar com. par.

În conțelegere cu *V. Beleş* protopop inspector școlar.

—□— 1—3
Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. română din Margine — protopresbiteratul Orăzii mari — să escrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în org. of. „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1., Dela 85 Nr. de case câte 2 cor. = 170 cor., 2., Darea de 5% - te 151 cor. 50 fil., 3., Pământ arător 16 jug. cu dreptul de pășunat 256 cor., 4. Dela 85 Nr. de case câte 1 măsură bucate ori în bani câte 2 cor. 50 fil. 212 cor. 50 fil., 5., Zile de lucru cu plugul ori carul 120 cor., iar cu mânilor 50 cor., 6. Venitele cantorală 50 cor., 7. Lemne 12 metri, din care va încălzi și sala de învățământ 36 cor. 8. Cvarțir corespunzător cu grădina de legumi.

Pentru dotațiunea aceasta învățătorul e obligat a providea cantoratul în și afară de biserică, a instrui școlarii în cântările și ceremoniile bisericesti.

Darea după pământ o va solvi învățătorul ales.

Recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate comitetului par. din Margine sunt a se înainta subsemnatului în Oradea-mare în termenul de concurgere, având a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din comuna amintită, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Toma Pacala* prot. inspect. școl.

—□— 2—3
Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc cu clasele superioare din comuna Semeac, ppia-

Aradului, devenit vacant prin pensionarea învățătorului Grigorie Roșu, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1., Salar fundamental în bani gata 1000 coroane 2., Locuință liberă cu 2 chilii, bucătărie, cămară, grajd și grădina de legume 400 st. □ afară de curtea școlai. 3., Scripturistică 12 cor. 4., Dela înmormântări, unde va fi pofit 1 cor. 5., Dela părăstare precum și dela cununii 80 fil.

Cvinvenalele s'au cerut dela Stat, iar în caz, de ni s-ar refuza din partea înaltului ministru de culte, le va da comuna bisericescă.

De curățitul școlai se va îngriji comuna bisericescă.

În strana dreaptă are să îndeplinească serviciul cantoral fără altă remunerație.

Preferiți vor fi cei îndeletniciți la instruirea și conducerea corului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt pofțiți ca recursele lor ajustate conform Regulamentului școlar și adresate comitetului parohial din Semeac, să le substearnă în termenul concursual oficiului protopresbiteral din Arad, iar dânsii să se prezinte — pe lângă stricta observare a dispozițiunilor Regulamentare — în sfta biserică din Semeac pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Semeac din Ședința comitetului parohial ținută la 31 octomvrie v. 1910.

Teodor Suciu
preș. comit. par.

Emanuil Socodoran
not. comit. par.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* protopresb. insp. școl.

—□—

2—3

Pentru întregirea definitivă a postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. rom. cu clasele III—VI din Alioș tractul Lipovei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. una mie coroane. 2. Pentru conferință 15 coroane. 3. Pentru scripturistică 10 coroane. 4. Cvarțir în edificiul școlai care constă din: 2 chilii, cuină, cămară și supraedificatele din curtea școlai, Grădina și podrumul școlai le va folosi în părți egale cu eelalalt coleg al său. 5. Cvinvenalele se vor cere dela stat. Relut de lemne comuna nu dă pentru învățător, de văruierea și curățirea locuinței învățătorului va îngriji alesul. Pentru încălzitul și curățirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericescă. Învățătorul ales va fi îndatorat să conducă strana dreaptă, fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt pofțiți ca recursele ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial din Alioș se le înainteze în termenul fixat la oficiul protopopesc gr. or. rom. din Lipova (Lippa) având a se prezenta în careva duminică ori sărbătoare în s. biserică din Alioș, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial:

În conțelegere cu: *Ioan Cimponeriu* adm. protop. insp. de școale.

—□—

3—3